

De gewonde God

Van Samuel Wells verschenen eerder bij KokBoekencentrum
Uitgevers:

Hoe zullen we leven? (2018)

De toekomst die groter is dan het verleden (2020)

DE GEWONDE GOD

*Het geheim van
Jezus' lijden*

SAMUEL WELLS

Vertaald door
Kees de Wildt

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Vertaling: Redactie bureau Kees de Wildt, Dordrecht
Ontwerp omslag: Peter Kortleve / www.shortlife.nl
Vormgeving binnenwerk: Gewoon Geertje

ISBN 978 90 435 3789 6
ISBN 978 90 435 3790 2 (e-book)
NUR 707

Oorspronkelijke uitgave: *A Cross in the Heart of God. Reflections on the Death of Jesus*. Canterbury Press Norwich, Londen, 2020.

© 2022 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Teksten uit de Bijbel in deze uitgave zijn ontleend aan de NBV21
© Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap 2021.

www.kokboekencentrum.nl

Alle rechten voorbehouden.

KokBoekencentrum Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor Robert

Voordat er een kruis op die groene heuvel bij Jeruzalem werd neergezet, stond er al een in het hart van God. Nu dat houten kruis is neergehaald, blijft het kruis in het hart van God en dat zal daar blijven zo lang er nog één zondige ziel is om voor te lijden.

*Charles Allen Dinsmore*¹

Inhoud

<i>Woord vooraf</i>	11
<i>Inleiding</i>	15

Deel 1

Het kruis en het lijden van Christus	25
1 De hoofdrolspelers	27
2 De standaardbenaderingen	33

Deel 2

Het kruis in het Oude Testament	43
3 Verbond	45
4 Beproeving	53
5 Offer	61
6 Pesach	71
7 Verzoening	77
8 Dienaar	85

Deel 3

Het kruis in de nieuwtestamentische brieven	93
9 Vergeving: wie vergeeft wie?	95
10 Gehoorzaamheid: de naaktheid van God	101
11 Dwaasheid: het bewijs van liefde	107
12 Voorbeeld: Gods bedoeling laten zien	113
13 Verzoening: het breekpunt	121
14 Grootpraak: het vuile werk	127

Deel 4

Het kruis in de evangeliën	131
15 Volbracht	133
16 Verraden	141
17 Doorstoken	151
18 Gevonden	159
19 Gekruisigd	167
20 Bespot	175
Noten	184
<i>Leesplan</i>	185

Woord vooraf

In 2016 publiceerde ik een boek over het kruis voor sceptici getiteld *Hanging by a Thread. The Questions of the Cross*. Daarin behandel ik de belangrijkste bezwaren tegen het geloof in Christus en probeer ik elk daarvan om te keren in een reden om te geloven. In dit boek kies ik een andere insteek.

In de inleiding zet ik zo eenvoudig mogelijk mijn opvatting over de betekenis van Jezus' kruisiging uiteen: dat wil zeggen, het zichtbaar worden van Gods volkomen 'met', tegenover de vele dimensies van het 'zonder'; anders gezegd, wat het God gekost heeft om in Christus met ons te zijn, ongeacht de gevolgen, en hoe Hij daarin zijn heerlijkheid laat zien.

Eerst geef ik in deel 1 belangrijke achtergrondinformatie over het kruis in het verhaal van Jezus en over de gangbare opvattingen over het kruis. Dan vervolg ik in deel 2 met een poging tot een bijbelse theologie van het kruis. Ik begin met het kruis in het Oude Testament, waarbij ik op zes belangrijke thema's inga. Ik bied geen uitvoerige exegese, maar probeer te ontdekken wat de kracht van deze motieven voor vandaag is. Daarom illustreer ik mijn bespreking met voorbeelden uit literatuur en films, om bij de lezer het gevoel op

te roepen dat het Oude Testament het evangelie is en niet slechts een proloog erop of de profetie erover.

In deel 3 ga ik verder met de brieven uit het Nieuwe Testament. Opnieuw gaat het me er niet om een exegese van de bijbeltekst te geven. Uit de brieven neem ik zes beelden voor het kruis. Via reflectie aan de hand van literatuur, films en pastorale ervaringen tast ik af welke kracht deze beelden vandaag bezitten.

Ten slotte verken ik in deel 4 terrein dat misschien bekender is: de evangeliën. Dat doe ik in dezelfde stijl. Soms volg ik de tekst op de voet, maar vaker probeer ik te vatten wat de tekst op emotioneel en existentieel vlak beschrijft en betekent. In de inleiding heb ik al uiteengezet wat ik als de centrale betekenis van het kruis zie. Maar feitelijk is het kruis onuitputtelijk. Als ik op gangbare opvattingen iets heb aan te merken, is dat ook niet omdat ze te excentriek zijn, maar omdat ik ze te beperkt vind. De Bijbel kent niet een eenduidige opvatting van de betekenis van het kruis. Daarom leek het me het beste om mijn fundamentele inzicht uiteen te zetten en dat vervolgens uit te breiden met een reeks overwegingen die daar grotendeels, maar niet geheel, op aansluiten.

Ik sluit af met gebeden en vragen als hulpmiddel om dit boek individueel of als groep te bestuderen.

Ik heb dit boek geschreven omdat ik merk dat veel predikanten niet lang stilstaan bij het kruis. Ze denken dat het kruis bij Goede Vrijdag hoort en ze merken dat er op Goede Vrijdag niet veel christenen naar de kerk komen. Veel christenen voelen zich ongemakkelijk bij de manier waarop gangbare opvattingen ten aanzien van de verzoening over het kruis spreken, maar weten niet goed wat ze daarvoor in de plaats moeten stellen. Daardoor blijven mensen wat aar-

zeland en onzeker staan bij het kruis: het kruis staat centraal en is fundamenteel, maar wat het nu precies betekent ... In ieder geval weten we vrij zeker dat het niet precies betekent waarvan veel mensen zo zeker lijken te zijn. Ik wil graag dat je die onzekerheid inruilt voor een overtuiging en het gevoel dat je iets nieuws ontdekt.

Zoals veel van mijn werk ontstond dit materiaal in de context van de prediking en de vormgeving van de liturgie. Ik weet me de afgelopen vijftien jaar gezegend door de samenwerking met uitstekende voorgangers en musici en door aandachtige en ontvankelijke gemeenten, zowel in de Duke University Chapel in North Carolina als in St Martin-in-the-Fields in Londen. Ik ben hun veel verschuldigd. Een deel van de inleiding en van hoofdstuk 20 nam ik in een kortere vorm op in *Een Nazaret-manifest. Met God zijn* (Franeker 2020). Het verhaal over de brandweerman in hoofdstuk 7 vertel ik ook in *Oog in oog. Christus ontmoeten in vriend en vreemdeling* (Franeker 2020).

Dit is niet het laatste woord over het kruis. Dat zou een absurde gedachte zijn. Het is een uitnodiging om er met toewijding dieper in door te dringen. Charles Wesley schreef: ‘Engelen proberen tevergeefs de diepten van de goddelijke liefde te peilen. Het is allemaal genade! Laat de aarde aanbidden, laat de geest van de engelen niet verder onderzoeken.’ Maar de rest van ons zal vragen blijven stellen. Nog heel lang.

Inleiding

Op het middaguur viel er duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: ‘Eloï, Eloï, lema sabachtani?’, wat in onze taal betekent: ‘Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?’ Toen de omstanders dat hoorden, zeiden enkelen van hen: ‘Hoor, Hij roept om Elia!’ Iemand ging snel een spons halen, dompelde die in water met azijn, stak de spons op een stok en probeerde Hem te laten drinken, terwijl hij zei: ‘Laten we nu maar eens zien of Elia komt om Hem eraf te halen.’ Nadat Jezus luid geroepen had, blies Hij de laatste adem uit. (Marcus 15:33-37)

Eeuwen geleden, toen ik nog vrijgezel was, zat ik met een vriendin in een park. We dronken wat en raakten verwikkeld in wat ik nu zie als een van onze oneindige meningsverschillen. Er stond een band op het podium. Terwijl de zangeres de laatste, onvergetelijke woorden van haar liedje zong, keek ze aandachtig naar de drummer: ‘No matter what you do-oo, ah only, ah only, ah only, ah only, ah only, ah only wanna be with you.’ De drummer antwoordde: ‘Da-nah nah.’ Mijn vriendin keek heel lief naar me en zei: ‘Denk je dat zij ook ruzie maken?’ Het was een heerlijk moment. (Maar het kon